

Laat maar komen!

LAAT MAAR KOMEN!

**Crisisopvang van
pleegpubers**

KIM POSTMA & RENÉ WOKKE

Eindredactie: Jan Kloeze

Scriptum

Copyright © 2018 Kim Postma & René Wokke
Copyright illustratie cover © iStockphoto
Grafische vormgeving cover en binnenwerk iGraph
Auteursportret cover © Ilvy Njiokiktjien

Niets van deze uitgave mag worden veelevoudigd
in enige vorm of op enige wijze zonder schriftelijke
toestemming, met uitzondering van korte citaten
als onderdeel van kritieken en boekbesprekingen.

ISBN 978 94 6319 134 0 | NUR 770

info@scriptum.nl
www.scriptum.nl
[Facebook.com/UitgeverijScriptum](https://www.facebook.com/UitgeverijScriptum)
[Twitter.com/ScriptumNL](https://twitter.com/ScriptumNL)

In de periode tussen de afronding van dit boek in juli en de publicatie ervan in oktober is René Wokke op 29 juli 2018 door een aanslag in Tadzjikistan om het leven gekomen.

Inhoud

Voorwoord	8
Verantwoording	10
We worden pleegouder	12
Zondagavond in café Scharrebier	17
Woont Joost hier?	20
Van school gestuurd	24
‘Een diploma heb ik niet nodig’	32
Van peuters naar pubers	35
‘Soms woont er ineens ook iemand anders’	41
De eerste en de laatste	44
Laila, het eerste meisje	49
‘Het was duidelijk een cultureel conflict’	56
Klaas en het zenuwachtige zwabbermeisje	60
Niet naar beneden schieten	64
‘Proefkonijn’	69
Een aantrekkelijke bron van inkomsten	72

'Twee tasjes met al mijn spullen'	77
Ze had ons nog zo gewaarschuwd	81
Varkensworstjes	88
Opvoeden?	93
Surinaams marmer	97
'Rust en stabiliteit'	101
Over piemels, November-boy en abortus	104
The Exorcist	110
Mislukte Chinees	113
'Heimwee naar een normaal leven'	117
Grendels op de deur	120
'Vitello tonnato'	125
Heel even zijn ze rijk	128
'Opgetild'	134
Epiloog	138
Postscriptum van Joost	143

Voorwoord

Soms kan de situatie in een gezin zo escaleren dat een kind onmiddellijk uit huis moet. Vanzelfsprekend hoop je dan dat hij of zij ondergebracht kan worden bij familie of vrienden. Als dat om wat voor reden dan ook niet kan, wordt er een crisispleeggezin gezocht. Dit zijn heftige gebeurtenissen met een grote impact op het leven van een kind. Toen ik dit boek uit had, was eigenlijk het eerste wat ik dacht: ik gun iedere puber die naar een crisispleeggezin moet 'een Kim en René'.

Kim en René zijn ruim tien jaar crisispleegouder geweest en hebben ook forensische pleegzorg geboden. Al die tijd hebben ze hun boot en hart opengesteld voor kinderen in een kwetsbare leeftijd en levensfase. Het feit dat ze nog steeds contact hebben met veel van de kinderen bewijst dat ze in een moeilijke periode iets hebben kunnen betekenen voor een kind. Dat lees je ook terug in de portretjes van de ex-pleegkinderen die aan het woord komen.

Kim en René beschrijven hun ervaringen met respect voor alle betrokkenen en kunnen goed relativeren

door hun enorme humor en observatievermogen. De verhalen zijn soms zeer aangrijpend maar worden beschreven zonder vals sentiment en zonder te koketteren met andermans ellende. Zo heb ik bijvoorbeeld hard gelachen om het verhaal over de heerlijke varkensworstjes van Bijlsma, die René zo graag op wil eten maar wat hij noodgedwongen steeds moet uitstellen. Daartegenover moest ik een paar keer slikken toen ik het verhaal las over de laagbegaafde Mich die zijn enige ooit behaalde diploma, zwemdiploma A, altijd bij zich had, waar hij ook naar toeging en wat er ook gebeurde.

Hopelijk halen ouders – én (aspirant)pleegouders – van opgroeiende kinderen na het lezen van dit boek inspiratie uit de verhalen van Kim en René.

Mariënne Verhoef
Bestuurder Spirit

Verantwoording

We voorzagen dat we in de toekomst minder mogelijkheden zouden krijgen voor het opvangen van pubers in een crisissituatie. Misschien zouden we wel helemaal moeten stoppen. Daarover pratend realiseerden we ons dat we veel hadden meegemaakt met onze kinderen en dat het risico bestond dat door de tijd heen onze herinneringen zouden vervagen. Misschien moesten we ze opschrijven? Niet alleen voor onszelf, maar ook voor andere geïnteresseerden. Het idee voor een boek was geboren.

In de tweede helft van 2017 zijn we met schrijven begonnen. Teruglezend tijdens onze fietsreis van acht maanden, bij de afronding van het boek, zien we dat de ontwikkeling van onze ex-pleegkinderen en van onze relatie met hen niet stilstaat. In een jaar tijd kan een onzekere puber veranderen in een sterke adolescent. Zo is Joost een stuk volwassener geworden en is ons vertrouwen in hem groter dan ooit en dus ook groter dan we hier in het boek hebben aangegeven. In die zin is ons boek een bevroren moment in de tijd.

Voor de bescherming van de privacy van de kinderen zijn niet hun echte namen gebruikt. Ook andere aanwijzingen die naar hun identiteit kunnen leiden, zijn bewust achterwege gelaten. Overigens hadden de meeste kinderen er op dit moment geen moeite mee om met hun echte naam in het boek te komen. Toch hebben we daar niet voor gekozen.

De interviews met de jongeren zijn gedaan door journalist/schrijver Jan Kloeze. Met hem konden onze expleegkinderen vrijuit praten. Zij hebben zonder omwegen hun medewerking toegezegd, ook al was het voor sommigen al bijna tien jaar geleden dat ze een tijd op onze woonboot de Hendrik Jan woonden. Natuurlijk konden ze de tekst van het interview voor publicatie lezen en eventueel laten wijzigen. Jan nam overigens ook de eindredactie en de productiebegeleiding van het boek voor zijn rekening.

We hebben steeds prettig en constructief samengewerkt met de Amsterdamse pleegzorgorganisatie Spirit. Daarom hebben we Spirit voorgesteld een bijdrage te leveren aan ons boek, waarmee ook hun perspectief op onze ervaringen ruimte krijgt. Naast het voorwoord van bestuurder Mariëtte Verhoef is tevens een interview met Berty, onze vaste begeleidster, in dit boek opgenomen.

Amsterdam, zomer 2018

Kim Postma
René Wokke

We worden pleegouder

Kim

Je belt met een mentor op een school waar je nooit eerder contact mee hebt gehad. Frisse jonge meid of vent, en jij moet je voorstellen. Ik bel voor uh, Sabrina, ik ben de tja, tijdelijke pleegmoeder? *No way*, dat lukt me dus niet. Het woord pleegmoeder past gewoon niet bij mij. Of het nu aan 'pleeg' of aan 'moeder' ligt, ik kan het niet over mijn lippen krijgen.

Als bewust kinderloze vrouw voel ik me bovendien altijd een tikje ongemakkelijk als iemand vraagt waarom ik pleegmoeder ben. Alsof ik misschien diep vanbinnen spijt heb van de keuze om kinderloos te blijven.

Dus zoek ik naar varianten als *de tijdelijke verzorger van*, bijvoorbeeld. Dat gaat al beter. Het liefst stel ik me voor als vriendin van de familie, of als iemand in het netwerk zoals dat tegenwoordig wordt genoemd in de jeugdzorgwereld. Dat vinden de pleegkinderen vaak ook prettiger. Het opgenomen zijn in een pleeggezin is niet iets waar de meesten trots op zijn. Maar goed, ik ben pleegmoeder, of ik het nu zo wil noemen of niet. Hoe ben ik dat eigenlijk geworden?

René

In 2001 werd Kim ernstig ziek. De prognose was beroerd. Maar tegen de verwachting van de doktoren in week het grootste gevaar en konden we op een gegeven moment na alle hectiek van operaties, chemo's en bestralingen weer een beetje normaal over ons leven nadenken. We realiseerden ons dat het leven soms verrassend kort kan zijn. Zowel Kim als ik had veel gereisd vroeger en we spraken regelmatig over de mogelijkheid om een keer lang weg te gaan. Omdat we niet wisten wat de toekomst zou brengen besloten we dat niet langer uit te stellen.

Kim nam een sabbatical bij haar werkgever de Perscombinatie en ik stopte met mijn baan bij de Rijksacademie van beeldende kunsten. Het werd een fietstocht rondom de Middellandse Zee. We startten begin september 2004 in Zuid-Frankrijk en gingen via Spanje naar Marokko. Vanwege de gevaarlijke situatie in Algerije sloegen we dat land over en namen we van Marokko het vliegtuig naar Tunis in Tunesië. Na het onmetelijke Libië en via de oases van Egypte bereikten we ons verste punt: Luxor in Egypte. Door het Midden-Oosten fietsen we terug en we passeerden landen als Jordanië en Syrië. Daarna Turkije, Griekenland en uiteindelijk namen we in Noord-Italië de trein naar Nederland. De reis had aan al onze verwachtingen voldaan. Bijzondere mensen ontmoet, vriendschappen met andere reizigers gesloten en de prachtigste landschappen en steden gezien. Anno nu is het bijna niet voor te stellen hoe wij wildkampeerden op oude Romeinse sites in Syrië, die later op

schokkende televisiebeelden vernield werden door IS.

In juni 2005 ging Kim weer in haar oude baan aan de slag, maar ik had geen werk. Dat was wel even prima, maar al gauw wilde ik toch weer iets doen. Ik ontwikkelde een plan om mijn studie sociale psychologie te gelde te maken. Tegelijkertijd vond ik het fijn om ook al meteen een betaald baantje te hebben. Daarom ging ik mij inschrijven bij uitzendbureaus. Maar het vlotte niet erg. Ik liep van het ene bureau naar het andere. Vaak kwam ik niet verder dan de balie. Man op leeftijd (al ouder dan 40?!), onnavolgbare combinatie van een opleiding werktuigbouwkunde en sociale psychologie, een divers arbeidsverleden waar je op het eerste gezicht niet een lijn in kon ontdekken, misschien was er helemaal geen lijn overigens, drie keer baan opgezegd om te reizen en nog meer frivoliteiten. Het werd snel duidelijk: ik zat in de niet-bemiddelbare groep. Terugdenkend realiseer ik mij dat er eigenlijk helemaal niemand van die bureaus was die ook maar iets positiefs te melden had. Na een paar weken had ik alle grote uitzenders gehad, maar zonder enig resultaat. Uiteindelijk kwam ik bij een heel klein bureautje in het centrum van Amsterdam terecht. In een wat groezelig kantoor zat een spich-tig, nerveus en zeer introvert mannetje. Zeg maar type eeuwig vrijgezel, lokaal damkampioen en een gigantische speelgoedtrein op zolder met briljant uitgedachte rangeermanoeuvres. In mijn ogen niet bepaald een klantvriendelijke, empathische en creatieve arbeidsbemiddelaar.

Het werd een stroef, zeer stroef gesprek. Halverwege wist ik al zeker dat ook dit op niets zou uitlopen. Ik werd er moedeloos van. Toen ik afscheid nam en wegliep kreeg hij toch een oprisping. Of ik iets zou voelen voor een klus als receptionist bij Jeugdzorg? Hij keek mij weinig verwachtingsvol aan.

Bij de Rijksakademie had ik als facilitair manager onder meer leidinggegeven aan zo'n receptie en ik viel wel eens een uurtje in. Ik wist hoe die telefooncentrales functioneerden. Dus waarom niet? De volgende dag vond ik mezelf tot mijn eigen verbazing terug als receptionist voor twee dagen per week bij Jeugdzorg.

Ik vond dat eigenlijk wel spannend. Het was daar bij Jeugdzorg een komen en gaan van medewerkers, kinderen, moeders alleen, veel moeders met kinderen, soms vaders die binnenkwamen met werkelijk reusachtige cadeaus. Voor hun kind nam ik aan, waarmee ze kennelijk alleen op het Jeugdzorgbureau mochten praten. En wat mij zeer intrigeerde was de noodknop onder het bureau, voor als het er wat te heftig aan toeging. Als ik erop drukte, zou een aantal (ik nam aan potige) medewerkers komen aansnellen om mij te ontzetten. Het leek mij wel wat. Maar het is er niet van gekomen. Weinig escalerend vermogen, vermoed ik.

Zo werkte ik met plezier op diverse vestigingen van Jeugdzorg in Amsterdam en toen er een project werd gestart om allerlei dossiers op te schonen, werd ik daarvoor gevraagd.

Drie weken lang bekeek ik op diverse vestigingen samen met twee collega's alle lopende dossiers van aangemelde kinderen en gezinnen. Ik kwam thuis met de meest trieste en verdrietige verhalen. Ik wist niet dat gezinnen in Nederland, en dan met name kinderen, in zulke schrijnende situaties terecht konden komen. Die wereld was volkomen nieuw voor mij. Ik was er echt door ontzet. Waar ik letterlijk tranen van in mijn ogen kreeg, was een verhaal van een vereenzaamde, doodzieke moeder met haar vierjarig zoontje. Ze lag stervend op bed en er was kennelijk niemand ingeseind over de situatie. Het kleine jongetje had tien dagen lang zijn moeder met water en koekjes uit de kast verzorgd tot dat ze uiteindelijk stierf. Daarop is hij het huis uitgegaan en heeft hij bij de buurvrouw aangebeld om hulp. Wat een onwerkelijk verhaal, ik krijg er na al die jaren nog steeds de rillingen van.

Maar door het lezen van al die dossiers kwam ik wel op het spoor van weekend-pleegzorg. Dat is een vorm van pleegzorg waarbij je een weekend in de maand kinderen opvangt die verder veelal normaal thuis wonen. Be-doeld om het gezin wat te ontlasten en daarmee erger te voorkomen. Kinderen kunnen even ademen en zo ook de ouders.

Kim en ik zagen die vorm van pleegouderschap wel zitten. We namen contact op met de Amsterdamse pleegzorgorganisatie Spirit en meldden ons aan!